

цитологічних та ендокринологічних даних. Метод вагінальних мазків, розроблений Папаніколау застосовувався для визначення стадії оваріального циклу морських свинок. Розуміючи функціональну цілісність організму та користуючись узагальненнями отриманими при написанні дисертації про регуляцію статі у дафній, Г. Н. Папаніколау дійшов теоретичного висновку про те, що морфологія клітин ендометрію має залежати від гормонального фону організму (фази регулярного циклу), що й було підтверджено на практиці при вивченні цервікальних мазків. Подальші дослідження дозволили виявити у мазках морських свинок ракові клітини, що й призвело до розробки нового методу діагностики раку шийки матки. Для гінекології того часу був характерний афоризм: «Що ми бачимо найчастіше? Рак. Що ми знаємо найменше? Рак». Методів попередньої діагностики фактично не існувало, а біопсія лише фіксувала діагноз. Проте, публікації 1928 р. сприймалися гінекологами скептично або ігнорувалися [2].

Визнання методу попередньої діагностики раку шийки матки отримала лише у 1941-1943 рр., тобто через тринадцять років після перших публікацій результатів дослідів, розпочатих у 1923 р. та фактично через 98 років після перших цитологічних досліджень ракових клітин.

Основною причиною цього було недостатнє розуміння зв'язків між різними рівнями організації організму та того теоретичного прориву, який здійснив Г. Н. Папаніколау. Тільки десятиріччя спостережень та практичне впровадження методу гінекологами надало йому визнання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мирзоян Э.Н. Этюды по истории теоретической биологии. — М., 2006. — 371 с.
2. Vilos GA. After Office Hours. The history of the Papanicolaou smear and the odyssey of George and Andromache Papanicolaou. *Obstet Gynecol.* 1998;91: — 479-483

Нерубаская Алла Александровна – кандидат философских наук, доцент кафедры философии и истории Украины Одесской национальной академии связи им. А.С. Попова.

СОЦИАЛЬНЫЕ ЭКЗИСТЕНЦИАЛЫ СОВРЕМЕННОГО УКРАИНСКОГО ОБЩЕСТВА

Человек сегодня оказался в центре стремительно развивающейся науки, но центр этот смещен в сторону рационального потребления достижений, практического использования научных открытий. В философии 19-го и 20-го веков накануне Первой мировой войны – в России, после войны – в Германии, в период Второй мировой войны – во Франции возникает экзистенциализм как философское направление, осмысливающее человеческие переживания в контексте социальных потрясений. В 21 в.в., вследствие сильнейших исторических мировых кризисов, экзистенциальная проблематика снова становится актуальной. Экзистенциалы человеческого бытия являются нравственными интенциями личности, поэтому любой кризис влияет на их возникновение и значимость. Экзистенциалы можно характеризовать как класс объектов, соответствующих волевому измерению в человеке.

В философии главными экзистенциалистами принято считать М.Хайдеггера, К.Ясперса, Г.Марселя, Ж.-П. Сартра, А.Камю [2]. Сходным в их взглядах были утверждения, что в XX в. все убеждения в достоверности научного знания, все «абсолюты» потерпели крушение. В науке бесполезно искать основы человеческой жизни, руководство к действию. Наука не может помочь в поисках смысла жизни. Философия, которая должна выяснить ценности мировоззрения, смысла жизни, жизненные ориентиры, должна быть ненаучной. Научное мировоззрение абстрактно и безлично, а действительное «экзистенциальное мышление» связано с внутренней жизнью человека, с его интимными переживаниями.

Отражение и выражение нравственного кризиса людей, привязанных к старому и одновременно презирающих его, относящихся к будущему со смешным чувством любопытства и неверия, как проблема стала перед Украиной 20 лет назад. Люди, строившие коммунистическое общество и верившие в идеи «светлого будущего», после развала СССР, оказались безоружными перед суровой действительностью демократических формаций. Прошло двадцать лет, двадцать лет независимости Украины и двадцать лет политического и экономического коллапса.

Десять лет назад внутренний бунт и недовольство людей, привели страну к революции. Пять

лет бездействия политических лидеров - к перераспределению власти. «Оранжевых» сменили «белосиние», но и это не дало видимых положительных изменений во всех сферах общества. Новый строй открыл перед людьми новые возможности, однако полностью лишил чувства уверенности в завтрашнем дне. Страх перед будущим глубоко переживает современный человек. Экзистенциалы вины и ответственности не звучат в нашем обществе как смыслообразующие жизни личности.

Экзистенциалы: тревога и страх, сформировались и у старого, и у более молодого поколения, поколения родившегося после 90-х годов 20-го столетия. У молодого - стало следствием чрезмерной занятости родителей в гонке за выживание. И как итог: вседозволенность и формирование «уличных» ценностей у подростков. У старого – следствием социальной незащищенности и экономического беспредела. Сегодня в Украине, как и на всем постсоветском пространстве, уверенность за свое будущее, стабильность и благополучие может обеспечить личность, которая реализует свой жизненный потенциал не в сферах государства, а работающая на себя. Государство с его несовершенной налоговой системой, низкой заработной платой, опустили бывший средний класс, в который входили учителя, врачи, инженеры и т.д. на ступень низшего класса. Сегодня к уровню среднего класса (доходы 2000-2500 долларов) принадлежит категория других специальностей: это моряки, бизнесмены и т.п.

Экзистенциализм рассматривал человека как конечное существо, «заброшенное» в мир, постоянно находящееся в проблематичных и даже абсурдных ситуациях. В этой философии нашли свое отражение всевозможные формы пессимизма и отчаяния, бегства от общественной жизни. Эти идеи актуальны и сегодня. Современная молодежь выросла безыдейной, аполитичной и незаинтересованной в общественной жизни.

Такие социальные экзистенциалы как страх, отчаяние, безразличие становятся частью бытия современности.

Необходимы новые, смелые идеи и решения накопившихся проблем, смелые взгляды и мысли. Проблема существования человека в современной действительности не должна оставаться в сфере выживания. Школы, ВУЗы и другие учебные учреждения должны стать центрами воспитания, образования и идейности современной молодежи. И чем быстрее начнется такая программа, тем быстрее начнутся положительные изменения в жизни государства. К тому же необходимо поднимать уровень грамотности и культуры молодежи. Всегда считалось, что за молодежью – будущее.

Нам очень сильно импонирует идея атеистического экзистенциализма (Хайдеггер, Сартр, Камю, С.де Бовуар), где подлинное существование человека связано с миром, признанием свободы другого наряду с моей собственной свободой. Экзистенция – это осознание отличия личности от всего остального, осознание возможности быть или не быть самим собой. Понять экзистенцию – значит понять свои возможности.

Экзистенциализм утверждает, что человек, его существование не определяется какой-то природой, общественной или собственной сущностью.

Экзистенциалисты говорят о свободе как беспредельной свободе выбора. Никакая внешняя сила, ничто, кроме самого индивида, не несет за него ответственности. Каждый сам строит свою мораль, моральный выбор – акт свободного творчества. Но свобода выбора означает ответственность перед своим Я.

Мы согласны с современниками в том, что “сущность человека определяется внутренними закономерностями его природы под влиянием социальных и экономико-политических институтов и реализуется на двух уровнях: на одном из них понимание сущности отдельных людей производно от природы их отношений с другими, от своеобразия общества и его институтов в целом. На другом - своеобразии человека объясняется его сугубо субъективными качествами, неповторимыми чертами. Первый отражается категорией личности, характеризующей определенность социальных связей с миром, иерархию элементов сущности, структурой отношений человека. Второй уровень представлен индивидом с его особенной психологией [1, С.8]. Сегодня, в силу того что мы живем в системе экономического неравенства, причем в нашей стране очень сильно различаются бедные и богатые, а средний класс сильно переориентирован в профессиях, по сравнению, например с Европой, стали актуальными различного рода адаптационные курсы. Появляется много психологических тренингов по смыслу жизни, по адаптации к новым специальностям, по личностному росту и т.п. На наш взгляд, системный подход к проблеме Я и Мир позволит сформировать правильно ориентированную, высококультурную личность с экзистенциалом: счастливый. А что и как будет предлагаться человеку и от того, научится ли он пользоваться, или нет современными инструментами успеха, зависит от индивидуальных способностей и желания самого человека. Человек приходит на эту землю не для

выживания, а для счастливого существования. Кто-то об этом узнает раньше, кому-то надо время, чтобы это понять, а кому-то – помощь, чтобы не создалось чувство отчуждения. Закончить тезисы хочется словами американского философа Д. Рона: «Счастье – не случай. И не что-то желаемое. Счастье – это то, что вы создаете своими руками».

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Барулин В.С. Человек в обществе отчужденного труда. Харьков: Мрія, 1991, – 157 с.
2. Камю А. Бунтующий человек. – М.: Политиздат, 1990. – 415 с.

Огорокова Віра Вікторівна – кандидат філософських наук, доцент кафедри всесвітньої історії; заступник декана історико-філософського факультету Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського».

ГУМАНІСТИЧНА УТОПІЯ Е. ФРОММА ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ

XX століття в історії філософської думки відзначилося небувалим збільшенням теоретико-методологічних досліджень в галузі соціального буття людини в різних її аспектах. Радикальні перетворення в політичній сфері багатьох країн світу звісно ж посилили тягу до прогнозувань майбутнього людської цивілізації, використовуючи при цьому досвід тогочасного життя. Й в цьому вихорі наукових вчень постать видатного німецько-американського психолога та соціолога, одного з лідерів неофрейдизму Еріха Фромма (1900 – 1980 рр.) виступає взірцем соціопсихологічного аналізу буття людини XX століття.

Такі вчені як П. Гуревич, Л. Юнін, та західні дослідники Л. Хьелл і Д. Зіглер, розглядаючи різні соціально-філософські та психологічні аспекти вказаної теорії мислителя говорять про нього як про «людину свого часу» [1, 2, 4]. Адже, Е. Фромм один з небагатьох тогочасних вчених зумів відчутти поштовхи соціокультурної трансформації в середовищі західноєвропейського суспільства та запропонувати своє розуміння цього процесу, й головне, своє бачення майбутнього. Причому останню думку Е. Фромм достатньо розгорнув в своїй праці «Мати чи бути», де окремим розділом надає характеристику Новій Людині та Нового Суспільства, передумови його встановлення та подальшого вдосконалення. В межах нашого дослідження остання думка Е. Фромма викликає найбільший інтерес, оскільки містить в собі низку утопічних елементів, вивчення яких дозволяє здійснити аналіз його соціопсихологічної теорії під дещо іншим науковим кутом. Тому, метою нашого дослідження є розгляд утопічних рис соціальної теорії Е. Фромма та, головне, визначення місця їх розташування у колі тогочасних утопічних ідей.

Під час вивчення сформульованої проблематики насамперед, зрозуміло вимальовується картина майбутнього нового суспільства. Фундаментальною опорою цього нового ладу повинно стати формування нової науки, яка б змінила пріоритети свого відношення до людини. «Нам потрібна нова гуманістична наука про Людину, - каже Е. Фромм, - як основа прикладної науки і прикладного мистецтва соціальної реконструкції» [3, с. 186]. В якості прикладу він пропонує звернути увагу на стан науки у XVII столітті, коли відбувався спалах науково-технічних проєктів, які за своїм характером в більшості своїй були утопічними, проте відповідали мріям тогочасної людини. «Не можна бути певним що природничі науки поступляться своїм панівним становищем перед новою наукою про людське суспільство. – Продовжує він, - Якщо це станеться ми збережемо шанс на виживання але це залежатиме від того, скільки добре освічених, дисциплінованих, небайдужих людей привабить нове завдання, з яким мусить упоратися людський розум, адже цього разу метою є панування не над природою, а над технікою та ірраціональними соціальними силами й інститутами, які загрожують існуванню не лише західного суспільства, а й усього людства» [3, с. 187].

Наведені вирази мислителя дуже добре характеризують стан тогочасної науки. Дуже відчутним проявляються трансформаційні процеси в наукових напрямках, що в свою чергу впливає на суспільство взагалі. Недарма він згадує наукову революцію XVII століття, показуючи тим самим, що й в наш час ми переживаємо подібне явище. Різниця лише в тому, що головний акцент переміщується з природничої науки в науку інформаційну. Відповідальність за результат цих процесів Е. Фромм